

IN MEMORIAM

FRANCE OSTANEK

(Ljubljana, 6. 2. 1902 — 2. 6. 1989)

Ustvarjalna aktivnost, združena še posebej s smislom za zgodovinska vprašanja, za zgodovinske vire, dokumente in predmete, je bila značilna za Franceta Ostaneka vse od njegovih mladostnih let, ko je začel pred več kot pol stoletja (1937) objavljati svoje prve članke in poročila, pa vse do zadnjih mesecev njegovega dolgega in plodnega življenja. Učil je v Sodražici (1925—1929) in v Vodicach (1930—1935), potem pa sta ga za vse življenje pritegnila dva problema, najprej narodnostna in šolsko-narodnostna vprašanja, potem pa zgodovina šolstva in šolsko-muzejska stroka. Pomembno delo je opravil v okvirih obrambne družbe sv. Cirila in Metoda in skromnega, a pomembnega predvojnega Manjšinskega inštituta. Predaval je, urejal družbin koledar, dal pobudo za izdajo Kočevskega zbornika, ki je izšel 1939, hodil od kraja do kraja in zbiral podatke, ki se je nanje lahko zanesel, pisal o manjšinskem šolstvu nasploh in o kočevskem ozemlju še posebej, sestavljal statistične preglede o šolah, župnijah, občinah na slovenskih narodnostnih mejah, v tedanji Italiji in v Avstriji, nazadnje pa je zbral še tehtno gradivo o razvoju slovensko-hrvaške narodnostne meje v Istri.

Februarja 1951 je prevzel vodstvo Slovenskega šolskega muzeja. Muzej je sicer obstojal že prej, saj smo lani praznovali njegovo 90-letnico, vendar pa mirno lahko rečemo, da je zaživel in se začel razvijati šele, ko se je z njim začel ukvarjati France Ostanek. Uredil je muzej po zgledu pariškega pedagoškega muzeja. Zbiral je zanj gradivo z večjo roko strokovnjaka, ki ve, kje kaj je, in kje je mogoče kaj najti. Po njegovi zaslugi je dobil muzej na podlagi zbranega gradiva naziv dokumentacijskega centra za zgodovino šolstva (1960). Iskal je sodelavce in ustvaril delovno skupnost, ki se je uveljavila v našem znanstvenem življenju. Organiziral je razstave, raziskoval in pisal. Ob 150-letnici muzejstva na Slovenskem je dobil Valvasorjevo nagrado. Rad je pomagal in svetoval študentom in raziskovalcem. Bil je živ leksikon — ni mu bilo potrebno gledati v kataloge, vedel je natanko, kje stoji knjiga, kje so podatki o kaki šoli. Njegova pobuda je rodila tudi povezanost šolskih muzejev v Jugoslaviji, ki se kaže v stalnem sodelovanju in zlasti v izdajanju Zbornika za zgodovino šolstva in prosvete.

Bil je glavni urednik obsežnega zbornika o osnovni šoli na Slovenskem, ki je izšel ob stoletnici modernega osnovnega šolstva (1970), uredil več kot deset razstavnih katalogov, pisal o prvih šolskih središčih na srednjeveških slovenskih tleh in blizu njih, o celjski glavni šoli, o slovenskih šolskih knjigah in periodičnem pedagoškem tisku, o Učiteljskem tovarišu, o reformnih prizadevanjih slovenskih učiteljev v desetletjih pred prvo svetovno vojno.

Ostanek je vodil Slovenski šolski muzej skoraj četrt stoletja (do 1974), s svojim delom pa mu je ostal zvest še naprej. Skoraj vsak teden je prišel v muzej, zbiral podatke o šolski mreži, učiteljih, učiteljski organizaciji za Enciklopedijo Slovenije, se pogovarjal o aktualnih in strokovnih problemih. Ostal bo v našem trajnem spominu — njegovo delo pa je še bolj trajno zapisano v Slovenskem šolskem muzeju, v revijah, knjigah, katalogih in zbornikih, v zgodovini našega šolstva, naše kulture.

Vasilij Melik — Slavica Pavlič